

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ РИМСЬКОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	D8 Право
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Правознавство»
Курс, семестр	1 курс, 2 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 3 Загальна кількість годин – 90, із яких: лекцій – 14 год., практичних(семінарських) занять – 16 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій, кафедра підприємництва і права
Контактні дані розробника (-ів)	Викладач: Сергій ГЛАДКИЙ, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри підприємництва і права; Контакти: каб. 483 (навчальний корпус №4) e-mail: serhii.hladyki@pdau.edu.ua Сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/gladkyy-sergiy-oleksandrovysh

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Історія держави і права зарубіжних країн», «Теорія держави і права».
Компетентності	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. СК 1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві. СК 2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів. СК 3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної

	<p>цінності, розуміння їх правової природи. СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини. СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p>
Програмні результати навчання	<p>ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми. ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих проблем з достатньою обґрунтованістю. ПРН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права. ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.</p>
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
<p>ОК передбачає набуття загальних компетентностей та комплексу соціальних навичок (soft skills), притаманних сучасному фахівцю: здатність до абстрактного мислення, пошук та аналіз інформації, спілкування з представниками інших професійних груп, робота в науковому контексті, долучення до професійній діяльності тощо. Формуванню навичок soft skills в межах освітньої компоненти сприяють сучасні методи й прийоми навчання, де ведеться робота в команді, що мотивує здобувачів вищої освіти до ініціативності, креативності, уміння управляти конфліктами, діяти соціально відповідально та свідомо, самоорганізації, виховання потреби систематичного оновлення своїх знань для їх практичного застосування, формування умінь організаторської діяльності. Соціальні навички формуються також і під час проведення студентських наукових конференцій, участі у засіданнях студентського наукового гуртка, круглих столах, громадських заходах тощо.</p>	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
<p>Ознайомлення здобувачів вищої освіти з історією виникнення і розвитку римського приватного права, його джерелами, змістом, історичним і сучасним значенням.</p>	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
<p>Тема 1. Поняття, структура та історичне значення римського приватного права Тема 2. Джерела римського приватного права Тема 3. Особи у римському приватному праві Тема 4. Сімейний статус фізичної особи Тема 5. Захист цивільних прав. Позови Тема 6. Речі та речові права: загальні положення Тема 7. Володіння Тема 8. Право власності Тема 9. Права на чужі речі Тема 10. Загальні положення про зобов'язання Тема 11. Договори: загальні положення Тема 12. Окремі види договірних зобов'язань Тема 13. Позадоговірні зобов'язання Тема 14. Спадкове право</p>	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
<p>Словесні методи (лекція, бесіда); наочні методи (презентації, ілюстрування); практичні методи (аналіз наукових джерел), методи самостійної роботи (виконання вдома завдань самостійної роботи), методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу, ситуації новизни навчального матеріалу, метод використання життєвого досвіду, метод діалогічного обговорення проблемної ситуації), інтерактивні методи (навчальні дискусії).</p>	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування	<p>Забезпечення об'єктивності оцінювання здобувачів вищої освіти</p>

балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	<p>здійснюється шляхом застосування накопичувальної системи нарахування балів оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожної теми освітнього компоненту впродовж семестру та достовірної фіксації результатів оцінювання у журналі обліку аудиторної навчальної роботи та завершується заліком із занесенням у відомість обліку успішності.</p> <p>Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання наведені у Додатку до силабусу.</p>
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	<p>Дедайлени та перескладання: практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Кафедра на своєму засіданні приймає рішення про недопущення такого здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни та повідомляє про це директорат навчально-наукового інституту, шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. Директор навчально-наукового інституту своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з певної навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.</p>
- щодо академічної доброчесності	<p>Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету.</p>
- щодо відвідування занять	<p>Навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.</p>
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	<p>На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.</p>
- щодо оскарження результатів оцінювання	<p>Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання</p>

викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувач вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту, яку розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням директора інституту. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання і не змінюється або попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів і здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Гладкий С. Римське приватне право : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Полтава: ПУЕТ, 2015. 317 с.
2. Підопригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право : підручник. 4-те вид. К. : Юрінком Інтер, 2014. 525 с.
3. Харитонов Є.О. Основи римського приватного права : посіб. для аудитор. і самост. вивч. курсу. Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2016. 395 с.

Допоміжні:

1. Балко О. Становлення інституту шлюбу в римському праві та у країнах романо-германського типу правової системи. *Віче*. 2010. № 12. С.5-6.
2. Вовк В. Приватно-правова технологія стародавніх римлян як конструювання правової реальності. *Адвокат*. 2009. № 2. С. 22-25.
3. Вовк В. Промовляння і мовчання як конструктивні елементи римського права. *Адвокат*. 2009. № 3. С. 39-42.
4. Вовк В. Юридична рівність у римському праві. *Адвокат*. 2009. № 6. С. 29-32.
5. Гладкий С.О. Рецепція римського права в сучасній Україні: культурно-психологічні передумови. *Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір* : Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції 4 червня 2015 р. Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 8-12.
6. Задорожній Ю. Започаткування римським правом принципів права у країнах романо-германської правової сім'ї. *Право України*. 2010. № 3. С. 272-276.
7. Задорожній Ю. Формування інституту позадоговірних зобов'язань у римському праві. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2006. № 13. С.113-117.
8. Закорецька Л. Види прав на чужі речі: порівняльний аналіз за римським приватним правом та сучасним цивільним правом. *Право України*. 2007. № 8. С. 104-107.
9. Качур В. Соціальні умови обмеження правосуб'єктності фізичних осіб у Стародавньому Римі. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 4. С. 23-27.

10. Качур В. Співвідношення понять «Persona», «Status» і «Caput» у римському праві. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 21-25.
11. Макарчук В.С. Римське приватне право : навч. посіб. Вид. 2-ге, допов. К. : Атіка ; Х. : Право, 2015. 255 с.
12. Орач Є.М., Тищик Б.Й. Римське приватне право. Академічний курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. К. : Ін Юре, 2012. 390 с.
13. Паракуда О. Виникнення ідеї гарантії як способу забезпечення зобов'язань у римському приватному праві. *Наше право*. 2008. № 4. С. 16-21.
14. Підпригора О. Захист володіння за римським приватним правом. *Право України*. 1999. № 4. С. 18-35.
15. Підпригора О. Римське право і майбутнє правової системи України. *Вісник академії правових наук України*. 1999. №1. С.95-103.
16. Підпригора О.А. Римське приватне право. Академічний курс : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів. К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2001. 440 с.
17. Рибачок В. Становлення інституту іпотеки та механізму оформлення іпотечних договорів за часів римського права. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 3. С.150-156.
18. Римське право і сучасність : матеріали Міжнар. наук. конф., 24 трав. 2013 р. / Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Півд. регіон. центр Нац. акад. прав. наук України, Міжнар. гуманіт. ун-т ; [упоряд.: Н. С. Адаховська ; за заг. ред. Є. О. Харитонова]. О. : Фенікс, 2013. 364 с.
19. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [І.О. Ізарова, Т.М. Вахонєва, Н.В. Павловська] ; за заг. ред. канд. юрид. наук І.О. Ізарової. Чернігів : [Черніг. держ. ін-т права, соц. технологій та праці], 2010. 300 с.
20. Шаркова І.М. Римське приватне право (казуси добросовісності) : навч. посіб. К.: НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, 2013. 103 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.catalogue.nplu.org>

**Реквізити
затвердження**

Схвалено на засіданні кафедри підприємництва і права
протокол від «01» вересня 2025 року № 1

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Денна форма здобуття освіти D8IP_бд_2025

Назва теми	Види навчальної роботи студентів				Разом по темі
	Ведення конспекту	Опитування і виконання завдань на семінар. заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Розв'язання тестів	
Тема 1. Поняття, структура та історичне значення римського приватного права	1	4	2		7
Тема 2. Джерела римського приватного права	1	-	2		3
Тема 3. Особи у римському приватному праві	1	4	2		7
Тема 4. Сімейний статус фізичної особи	1	4	2		7
Тема 5. Захист цивільних прав. Позови	1	4	2		7
Тема 6. Речі та речові права: загальні положення	1	-	2		3
Тема 7. Володіння	1	4	2		7
Тема 8. Право власності	1	4	2		7
Тема 9. Права на чужі речі	1	-	2		3
Тема 10. Загальні положення про зобов'язання	1	4	2		7
Тема 11. Договори: загальні положення	1	-	2		3
Тема 12. Окремі види договірних зобов'язань	1	4	2		7
Тема 13. Позадоговірні зобов'язання	1	-	2		3
Тема 14. Спадкове право	1	-	2		29

				26	
Всього	14	32	28	26	100

Заочна форма здобуття освіти Д8ПР_бз_2025

Назва теми	Види навчальної роботи студентів				Разом по темі
	Ведення конспекту	Опитування і виконання завдань на семінар. заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Виконання ауд. контр. роботи	
Тема 1. Поняття, структура та історичне значення римського приватного права	1	-	2		3
Тема 2. Джерела римського приватного права	1	4	2		8
Тема 3. Особи у римському приватному праві	1	-	2		3
Тема 4. Сімейний статус фізичної особи	1	4	2		8
Тема 5. Захист цивільних прав. Позови	1	-	2		3
Тема 6. Речі та речові права: загальні положення	1	-	2		3
Тема 7. Володіння	1	4	2		8
Тема 8. Право власності	1	-	2		3
Тема 9. Права на чужі речі	1	-	2		3
Тема 10. Загальні положення про зобов'язання	1	-	2		3
Тема 11. Договори: загальні положення	1	4	2		8
Тема 12. Окремі види договірних зобов'язань	1	-	2		3
Тема 13. Позадоговірні зобов'язання	1	-	2		3
Тема 14. Спадкове право	1	-	2		45

				42	
Всього	14	16	28	42	100

1. Ведення конспекту (0-1 бал)

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
1	Демонструє достатній рівень засвоєння програмного змісту теми навчальної дисципліни (повне відображення в конспекті основних положень теми і наявність ознак їх аналітичного опрацювання – виділення ключових понять, створення опорних схем тощо).
0	Демонструє недостатній рівень засвоєння програмного змісту теми навчальної дисципліни (неповне відображення в конспекті ключових положень теми і відсутність ознак їх аналітичного опрацювання).

1. Опитування і виконання завдань на семінарських заняттях (0-4 бала)

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	Демонструє найвищий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання. Вільно та вичерпно відповідає на поставлене запитання, оперує відомостями з додаткової літератури.
3	Демонструє високий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання. Вільно і точно відповідає на поставлене запитання.
2	Демонструє задовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання. Потребує навідних питань задля того, щоб сформулювати основну відповідь. Відповідь містить помилки та/або дуже лаконічна.
1	Демонструє низький рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання. Має значні труднощі з відповіддю, допускає багато помилок або грубі помилки.
0	Неможливо встановити рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання, адже відповідь відсутня.

3. Виконання завдань самостійної роботи (0-2 бала).

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	На високому рівні – здобувач демонструє знання і розуміння змісту завдання самостійної роботи (глибоке розуміння сутності матеріалу, логічність його викладу, аргументоване обґрунтування тверджень, повне розкриття змісту теоретичних питань).
1	На достатньому рівні – здобувач демонструє належні знання і розуміння основних положень завдання самостійної роботи (розуміння сутності матеріалу, логічність його викладу, аргументоване обґрунтування тверджень, розкриття змісту ключових теоретичних питань).
0	На недостатньому рівні – здобувач демонструє відсутність знання і розуміння основних положень завдання самостійної роботи, припускається численних або грубих помилок.

*4. Розв'язання тестів, денна форма здобуття освіти
(0-26 балів)*

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
21-26	Демонструє високий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
14-20	Демонструє задовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
5-13	Демонструє низький рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
0-4	Неможливо встановити рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання

*5. Виконання аудиторної контрольної роботи, заочна форма здобуття освіти
(0-42 балів)*

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
32-42	Демонструє високий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
21-31	Демонструє задовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
10-20	Демонструє низький рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
0-9	Неможливо встановити рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання